

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ה

שם השיעור: יהושע פרק כד: ברית המלווה את העם בתקופת השופטים

שם המרצה (כתובת דוא"ל) – ד"ר יעל ציגלר (yaelzziegler@gmail.com)

1) פרופ' יהודה אליצור, יפתח בדורו כשמואל בדורו עמ' 223-224

עלינו להבהיר מה המסר העיקרי-המרכזי של ספר שופטים. נשים לבנו לפתיחה החוזרת בראש כל עלילה היסטורית: "ויעשו בני ישראל את הרע בעיני ה'", "ויספו בני ישראל לעשות הרע בעיני ה'". ומאידך גיסא, לעובדה המוזרה לכאורה, שבשום סיפור מסיפורי השעבוד אין הכתוב מודיענו מה טענו האויבים. מה טעם עלה כושן רשעתים על ישראל...

תשובתם-הסברם של הנביאים נאמרה וחזרה ונאמרה בכל דור ובכל מצב: **לא העמים האויבים מכים בכם כי אם אתם בעצמכם**. מעשיכם הרעים ואורחותיכם הנלוזים הם הם הפוגעים בכם. תמציתו של לקח זה, העובר כחוט השני לאורך כל הנבואה בישראל, מרוכז במיוחד בספר שופטים: כי אין עימות של ממש בין ישראל לאומות. ... העימות האמיתי הוא בין ישראל לאלהיו, בין ישראל לבין עצמו, בין ישראל כמות שהוא לבין ישראל כמות שהיה צריך להיות.

2) ר' יוסף קרא יהושע כ"ד, ט"ו

בחרו לכם היום את מי תעבדון – שעד עכשיו היה כופה אתכם לקבל אלהותו, שכשעמדתם בסיני ניצבתם תחתית ההר שאם לא הייתם מקבלים אלהותו היה מפיל עליכם את ההר, וכן בירדן אם לא קיבלתם אלהותו היו המים שוטפים אתכם כמו שמפרש שם. אבל עכשיו אין אונס, שלא יהא לכם מחר פתחון פה לומר אנוסים היינו על כורחינו קבלנו אלהותו, לפיכך בחרו לכם את מי תעבדו.

3) מלבי"ם יהושע כ"ד, י"ד

ועתה יראו את ה' – אחר כל החסדים האלה יראו את ה' וכו'. והנה בא לצוות להם שייראו את ה' יראת הרוממות, לא יראת עונש, ושיעבדו אותו באמת ובתמים, לא עבודה מזויפת שזה הפך האמת, ולא עבודה בעבור תקות גמול.

4) רש"י יהושע כ"ד, כ"ו

תחת האלה – תחות אלתא, היא מזוזת הפתח, כמו שאומר: האיל מזוזת חמישית (מלכים א ו, ל"א), ומדה אחת לאילים (יחזקאל מ, י). ויש אומרים: זו האלה אשר עם שכם, שכתוב ביעקב: ויטמון אותם יעקב תחת האלה אשר עם שכם (בראשית ל"ה, ד).

5) רד"ק יהושע כ"ד, א

ואספם יהושע שכם ולא שילה שהיה הארון שם אולי על פי הדבור עשה זה שיכרתו הברית בשכם כי בו נתעכב אברהם אבינו תחלה כשנכנס לארץ כמו שכתוב ויעבור אברם בארץ עד מקום שכם ועוד כי שם נעשה נס גדול ליעקב אבינו ושיזכרו אותו וידבקו בה' לבדו ועוד כי תחלת הנחלה אשר היה ליעקב בארץ ישראל בשכם היה שקנה חלקת השדה מיד בני חמור אבי שכם ושם אמר להם

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ה

יהושע הסירו אלהי הנכר אשר בקרבכם כמו שאמר יעקב לבניו בשכם הסירו את אלהי הנכר אשר בתוכם.

יהושע כ"ג	שופטים ב-ג
והלכתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחיתם להם (טז)	כי זנו אחרי אלהים אחרים וישתחוו להם סרו מהר מן הדרך אשר הלכו אבותם לשמע מצות ה' לא עשו כן. (ב, יז)
בעברכם את ברית ה' א-להיכם אשר צוה אתכם (טז)	ויחר אף ה' בישראל ויאמר יען אשר עברו הגוי הזה את בריתי אשר צויתי את אבותם (ב, כ)
וסרה אף ה' בכם ואבדתם מהרה מעל הארץ הטובה אשר נתן לכם (יז)	גם אני לא אוסיף להוריש איש מפניהם מן הגוים אשר עזב יהושע (ב, כא)
ידוע תדעו כי לא יוסיף ה' א-להיכם להוריש את הגוים האלה מלפניכם (יג)	ואלה הגוים אשר הניח ה' לנפשות בם את ישראל (ג, א)
והיו לכם לפח ולמוקש ולשטט בצדיכם ולצננים בעיניכם (יג)	והיו לנפשות בם את ישראל לדעת הישמעו את מצות ה' אשר צוה את אבותם ביד משה (ג, ד).
וחזקתם מאד לשמר ולעשות את כל הכתוב בספר תורת משה לבלתי סור ממנו ימין ושמאול. (ו)	ויקחו את בנותיהם להם לנשים ואת בנותיהם נתנו לבניהם ועבדו את אלהיהם. (ג, ו)
כי אם שוב תשובו ודבקתם ביהי אלהיכם האלה הנשארים האלה אתכם והתחתנתם בהם ובאתם בהם והם בכם: (יב)	